

**2014–2020 M. EUROPOS SĄJUNGOS FONDŲ INVESTICIJŲ VEIKSMŲ PROGRAMOS 5 PRIORITETO „APLINKOSAUGA, GAMTOS IŠTEKLIŲ DARNUS NAUDOJIMAS IR PRISITAIKYMAS PRIE KLIMATO KAITOS“
05.4.1-CPVA-K-303 PRIEMONĖS „AKTUALIZUOTI VIEŠĄJĮ IR PRIVATŲ KULTŪROS PAVELDĄ“ PROJEKTŲ
FINANSAVIMO SĄLYGŲ APRAŠO (TOLIAU – APRAŠAS) DERINIMO PAŽYMA NR. 1**

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie priimtas ir nepriimtas (nurodyti motyvus) pastabas ir pasiūlymus
<p>Centrinė projektų valdymo agentūra, 2016-10-07 raštas Nr. 2016/2-6653</p>	<p>1. 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos (toliau – Veiksmų programa) 5 prioriteto „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ įgyvendinimo priemonės Nr. 05.4.1-CPVA-K-303 „Aktualizuoti viešąjį ir privatų kultūros paveldą“ (toliau – priemonė Nr. 05.4.1-CPVA-K-303) projektų finansavimo sąlygų aprašo projekte (toliau – Aprašas) veiklos rezervo nustatymas kelia riziką dėl lygiateisiškumo principo užtikrinimo, nes vienai daliai VŠĮ Centrinė projektų valdymo agentūros (toliau – CPVA) įvertintų ir siūlymų finansuoti projektų finansavimas galės būti skiriamas iš karto po jų vertinimo, o kitai daliai – tik Lietuvos Respublikos Vyriausybei patvirtinus Veiksmų programos priedo pakeitimą, kuriuo veiklos lėšų rezervas bus skirtas Veiksmų programos 5 prioritetui „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ įgyvendinti. Šiuo atveju neaišku, kuriems projektams finansavimo skyrimas gali būti atidėtas ir dėl kokių priežasčių. Siekiant, kad tokia situacija nepasireikštų, siūlome priemonės Nr. 05.4.1-CPVA-K-303 projekto netikslinti (nenustatyti veiklos rezervo).</p>	<p>Neatsižvelgta. Kultūros ministerija rezervą konkursinėje priemonėje ketina numatyti, nes kitose, t.y. valstybinio ir regioninio planavimo priemonėse, atsižvelgiant į kvietimus teikti projektinius pasiūlymus ir investicijų projektus bei jų vertinimo eigą, visas priemonėms numatytas lėšas planuojama paskirstyti per 2016 ir 2017 metus. Dirbtinai stabdyti procesą vienam ar dviem objektams netikslinga, finansiškai bei ekonomiškai nuostolinga, taip pat tai blogintų lėšų deklaravimo Europos Komisijai ir jų panaudojimo eigą bei keltų papildomą grėsmę dėl galimybės apskirai panaudoti lėšų rezervą. Tuo tarpu konkursinėje priemonėje, atsižvelgiant į projektų parengtumo reikalavimus ir numatomą ilgą paraiškų teikimo laiką, pirmosios projektų finansavimo sutartys numatomos ne anksčiau kaip 2018 m. I pusmetyje. Dėl šios priežasties CPVA nurodytos papildomos rizikos tampa minimalios.</p>

	<p>2. Prašome, kad Aprašo 44 p. prie išlaidų kategorijos „Statyba, rekonstravimas, remontas ir kiti darbai“ būtų įtrauktos konservavimo išlaidos, išskyrus tas konservavimo išlaidas, kurios skirtos kultūros paveldo statinio (jo dalių) užkonservavimui, kai nustojama juo naudotis arba laikinai apribojami, sustabdomi ar uždraudžiami jame vykdomi darbai. Pastebime, kad konservavimas yra būdingas daugeliui tvarkybos projektų, pagal kuriuos kultūros paveldo objekte yra atliekami įvairūs tvarkybos darbai, t. y. ir restauravimas, ir konservavimas, ir remontas ir kt.</p>	<p>Atsižvelgta. Patikslinta Aprašo 44 punkto lentelės 3 išlaidų kategorija „Statyba, rekonstravimas, remontas ir kiti darbai“.</p>
<p>Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija 2016-10-14 raštas Nr. (15-2)-D8-7805</p>	<p>1. 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos prioritetų įgyvendinimo priemonių įgyvendinimo plano ir nacionalinių stebėsenos rodiklių skaičiavimo aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2016 m. gegužės 12 d. įsakymu Nr. IV-380 „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos prioritetų įgyvendinimo priemonių įgyvendinimo plano ir nacionalinių stebėsenos rodiklių skaičiavimo aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projekto aprašymo dalyje 3 papunktyje „remiamos veiklos“ nustatytą sąlygą „(veiklų finansavimo būtina sąlyga – investicijų pritraukimas iš kitų šaltinių į kultūros paveldo objektų pritaikymą kultūrinėms, edukacinėms, ekonominėms, socialinėms ir kt. reikmėms, užtikrinant kultūros paveldo objektų prieinamumą visuomenei ir lankytojams)“ siūlome perkelti į Aprašą arba įtraukti į projektų atrankos kriterijų sąrašą.</p>	<p>Neatsižvelgta. Ši nuostata jau yra nustatyta Aprašo 11 punkte.</p>
<p>VšĮ „Consensus Europae“ 2016-10-13 raštas Nr. 10-13-1.</p>	<p>1. Aprašo priedo Nr. 2 „Naudos ir kokybės vertinimo metodika“ prioritetinis projektų atrankos kriterijus Nr. 3 „Privačių investicijų pritraukimas į valstybės arba savivaldybės nuosavybės kultūros paveldą“ (toliau – kriterijus Nr. 3) numato papildomus balus pareiškėjams, pritraukiantiems privačias investicijas į valstybės arba savivaldybės nuosavybės kultūros paveldą. Pagal šį kriterijų „Didesnis prioritetetas teikiamas valstybei ir savivaldybei nuosavybės teise priklausantiems objektams, į kuriuos planuojamos didesnės privačios (ne valstybės ar savivaldybės biudžeto) investicijos. Privačių lėšų indėlis nurodomas projekto paraiškoje ir vertinamas paraiškos vertinimo metu. Privačiomis investicijomis laikomos bet kokios privačios lėšos, skirtos projekto tinkamoms ir netinkamoms išlaidoms finansuoti. Kai į valstybei ir savivaldybei nuosavybės teise priklausantį objektą pritraukiama privačių lėšų: Iki 1 proc. – 0 balų; 1 – 10 proc. – 5 balai; 11 – 20 proc. – 10 balų; 21 ir daugiau proc. – 15 balų. Pastaba: investicijos į valstybės arba savivaldybės nuosavybės teise priklausantį kultūros paveldą laikomos bet kokios privačios investicijos, įskaitant ir tas lėšas, kurios gali sudaryti privalomo nuosavo indėlio dalį.“</p> <p>Šis prioritetinis kriterijus neabejotinai diskriminuoja priemonės pareiškėjus privačius ūkio subjektus, investuojančius į privačius kultūros paveldo objektus ir pažeidžia lygiateisiškumo principą bei LR Konkurencijos įstatymo nuostatas, nes:</p> <p>1. Privatūs ūkio subjektai, valdantys kultūros paveldo objektus patiria daugiau išlaidų</p>	<p>Neatsižvelgta. Kultūros ministerija pažymi, kad Aprašo 2 priedo lentelėje nurodytas prioritetinis projektų atrankos kriterijus „Privačių investicijų pritraukimas į valstybės arba savivaldybės nuosavybės kultūros paveldą“ nustatytas atsižvelgiant į tai, kad šia priemone, be kita ko, siekiama į kultūros paveldo objektų pritaikymą pritraukti kuo daugiau privačių investicijų, todėl šis kriterijus ne suteikia išskirtinių privilegijų valstybės ir savivaldybių nuosavybėje esantiems objektams, o skatina juos valdančius asmenis ieškoti būdų ir galimybių sudominti privačius asmenis investuoti į kultūros paveldo objektų pritaikymą</p>

nuperkant kultūros objektą ir vėliau investuojant į jį lėšas, tačiau už tai prioritетinių balų pagal pateiktą aprašą negauna. Kaip pavyzdį galima pateikti situaciją, kad UAB „A“, nuosavybės teise valdo kultūros paveldo objektą, parengia projektą kultūros paveldo objekto aktualizavimui pritaikant jį visuomenei ir viešbučių ekonominei veiklai ir pritraukia į objektą nuosavas privačias investicijas. Tokiu atveju projektas negauna pirmumo balų pagal kriterijų Nr. 3 ir galimai parama jam neskiriama.

2. Atitinkamai viešieji ar privatūs ūkio subjektai nuomos, panaudos ar kitais būdais valdantys savivaldybėms ar valstybei priklausančius kultūros paveldo objektus ir į juos pritraukiantys privačias lėšas, gauna prioritетinius balus, netgi už investicijas, priskiriamas privalomam įnašui. Kaip pavyzdį galima pateikti situaciją, kai VšĮ „B“ valdo kultūros paveldo objektą, parengia projektą kultūros paveldo objekto aktualizavimui pritaikant jį visuomenei ir svečių namų ekonominei veiklai ir pritraukia į objektą privačią investiciją. Tokiu atveju jis gauna pirmumo balus pagal kriterijų Nr. 3 ir galimai parama jam skiriama.

3. Dėl viešojo administravimo subjekto Kultūros ministerijos priimto teisės akto, priemonės „Aktualizuoti viešąjį ir privatų kultūros paveldą“ aprašo naudos ir kokybės kriterijaus Nr. 3, sudarytos privilegijos subjektams, valdantiems savivaldybių ir/ar valstybės kultūros paveldo objektus ir veikiantiems ar ketinantiems veikti toje pačioje pvz. apgyvendinimo rinkoje.

Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama priimti teisės aktus arba kitus sprendimus, kurie teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes, ir dėl kurių atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams, išskyrus atvejus, kai skirtingų konkurencijos sąlygų neįmanoma išvengti vykdant Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimus.

Atkreipiame dėmesį, kad 2014–2020 metų laikotarpiu priemonei Nr. 05.4.1-CPVA-K-303 numatyta tik 24,733 mln. Eur, kai valstybei ir savivaldybėms ar biudžetinėms įstaigoms priklausančių kultūros paveldo objektų tvarkymui yra numatyta net 162,87 mln. Eur Europos Sąjungos investicijų pagal žemiau išvardintas priemones, todėl siekiant efektyvesnio kultūros paveldo objektų valdymo **siūlytume skatinti privačių subjektų dalyvavimą pvz. partnerio teisėmis būtent šiose priemonėse:**

Priemonės pavadinimas	Numatyta lėšų suma Eur
„Aktualizuoti kultūros paveldo objektus“ Nr.05.4.1-CPVA-V-301	47 689 478,00
„Aktualizuoti savivaldybių kultūros paveldo objektus“ Nr.05.4.1-CPVA-R-302	18 902 688,00
„Modernizuoti kultūros infrastruktūrą“ Nr.	71 907 722,00

kultūrinėms, edukacinėms, ekonominėms, socialinėms ir kitoms reikmėms bei kurti atitinkamą ekonominę naudą.

Kultūros ministerija pažymi, kad minėtas projektų atrankos kriterijus buvo suderintas su socialiniais-ekonominiais partneriais, įgyvendinančiąja ir kitomis suinteresuotomis institucijomis bei patvirtintas 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos stebėsenos komiteto 2015 m. rugsėjo 24 d. posėdžio protokolu Nr. 44P-8 (10).

Papildomai pažymime, kad Veiksmų programos priemonėse – „Aktualizuoti kultūros paveldo objektus“ Nr.05.4.1-CPVA-V-301, „Aktualizuoti savivaldybių kultūros paveldo objektus“ Nr.05.4.1-CPVA-R-302, „Modernizuoti kultūros infrastruktūrą“ Nr. 07.1.1-CPVA-V-304, „Modernizuoti savivaldybių kultūros infrastruktūrą“ Nr. 07.1.1-CPVA-R-305 yra numatyti galimi partneriai viešieji ir privatūs juridiniai asmenys.

	07.1.1-CPVA-V-304 „Modernizuoti savivaldybių kultūros infrastruktūrą“ Nr. 07.1.1-CPVA-R-305	24 373 855,00	
	<p>Siekiant užtikrinti priemonės Nr. 05.4.1-CPVA-K-303 pareiškėjų lygiateisiškumą bei priemonės aprašo suderinamumą su konkurencijos teise, prašome projektų naudos ir kokybės vertinimo kriterijaus Nr. 3 atsisakyti, prioritetinius balus perskirstant likusiems priemonės prioritetiniams kriterijams.</p> <p>2. Siekiant užtikrinti, kad priemone pasinaudotų didesnis skaičius pareiškėjų, prašome numatyti nuostatą, kad vienas pareiškėjas galėtų pateikti ne daugiau kaip vieną paraišką.</p>		<p>Atsižvelgta iš dalies. Aprašas papildytas nuostata, pagal kurią tas pats pareiškėjas gali teikti tik vieną paraišką dėl to paties objekto (Aprašo 51 punktas). Atkreipiame dėmesį, kad šia nuostata siekiama išvengti manipuliacijų balais, jei dėl to paties objekto būtų pateikiama daugiau nei viena paraiška tikintis, kad dvi ar daugiau tokių paraiškų bus įvertintos teigiamai, bet pasirašoma sutartis tik dėl projekto, kuriame numatytas mažesnės nuosavų lėšų investicijos (pvz.: į tvarkomuosius statybos darbus) ar pan.</p>
<p>VšĮ „Consensus Europae“ 2016-10-17 raštas Nr. 10-17-1</p>	<p>3. Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo būdus reglamentuoja Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas bei LR Vyriausybės ir savivaldybių patvirtinti turto nuomos organizavimo aprašai. Pagal šį įstatymą valstybės ir savivaldybių turtas gali būti suteiktas panaudai, išnuomotas konkurso būdu ir išnuomotas ne konkurso būdu.</p> <p>Manome, kad valstybės ir savivaldybių turto nuoma konkurso būdu dažniausiai neiškreipia rinkos, nes būna užtikrinamas rinkos sąlygų laikymasis, tačiau turto atidavimas panaudai arba nuoma ne konkurso būdu turėtų būti priskiriama valstybės pagalbos sričiai, nes tokiais atvejais valstybė ar savivaldybė neima nuomos mokesčio arba ima sumažintą mokestį, taip subsidijuodama ūkio subjektą.</p> <p>Dažnai valstybei ar savivaldybei priklausantys kultūros paveldo objektai viešiesiems juridiniams asmenims suteikiami panaudai arba išnuomojami ne konkurso būdu lengvatinėmis sąlygomis, siekiant tokių pačių tikslų, kaip ir priemonės „Aktualizuoti viešąjį ir privatų kultūros paveldą“ tikslai, todėl manome, kad atsiranda dvigubo finansavimo</p>		<p>Neatsižvelgta. Kultūros ministerija pažymi, kad Konkurencijos įstatymo nuostatų užtikrinimas ir vienodų sąlygų sudarymas perduodant valstybei ar savivaldybei priklausančius kultūros paveldo objektus valdyti privatiems asmenims yra valstybės ar savivaldybių atsakomybė, kadangi suteikdamos panaudai arba išnuomodamos ne konkurso būdu lengvatinėmis sąlygomis ar kitu būdu perduodamos privatiems asmenims valdyti valstybei ar savivaldybei</p>

	<p>rizika.</p> <p>Siekiant užtikrinti priemonės „Aktualizuoti viešąjį ir privatų kultūros paveldą“ viešų ir privačių pareiškėjų, valdančių kultūros paveldo objektus nuosavybės ar nuomos konkurso būdu teise, lygiateisiškumą bei priemonės aprašo suderinamumą su konkurencijos teise, prašome iš tinkamų pareiškėjų išbraukti viešus ir privačius pareiškėjus, valdančius kultūros paveldo objektus panaudos būdu arba nuomos sutartis sudariusius ne konkurso būdu.</p>	<p>priklausančius kultūros paveldo objektus, valstybė ar savivaldybė turi vadovautis Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu.</p>
<p>VšĮ „Consensus Europae“ direktoriaus gerb. Simono Žundos 2016-10-18 el. laiškas.</p>	<p>1. Papildomai noriu atkreipti dėmesį, kad Kultūros sektoriaus finansinių priemonių vertinime http://www.esinvesticijos.lt/uploads/documents/files/SK%20medziaga/2016-09-08/Ex-ante_Kulturos%20paveldas.pdf yra nurodyta, kad vadovaujantis <i>ex ante</i> vertinimo rengimo rekomendacijomis, įvertinus išpareigojimus pagal ES direktyvas ir kitus dokumentus bei nacionalinių strateginių dokumentų apibrėžtus tikslus buvo apskaičiuota investicijų paklausa. Kultūros paveldo objektų aktualizavimui privačiame sektoriuje nustatytas bendras investicijų trūkumas (pasiūlos-paklausos skirtumas) sudaro 943,1 mln. Eur. Dažnai privačiame kultūros sektoriuje finansiškai gyvybingų projektų yra, tačiau infrastuktūros atkūrimas reikalauja didesnio finansinio indėlio palyginus su projektais, kurie neturi kultūros paveldo objektų statuso. Privačių projektų vykdytojų skatinimas leistų sumažinti valstybės finansinę naštą ir padidinti paslaugų įvairovę ir apimtį.</p> <p>Tame pat vertinime nurodytos šios priemonės planuojamos sąlygos: – teikiant subsidiją kultūros paveldo objektų sutvarkymui prioritetas teikiamas objektams, kuriuose planuojamas kultūros paveldo objektų aktualizavimas pasinaudojant finansinės priemonės lėšomis, skolintomis, savo lėšomis ar iš kitų prieinamų šaltinių, t. y. projektai įgyvendinami kompleksiskai (subsidijų teikimas iš kitų ESI fondų lėšų, numatytų veiksmų programoje, nėra tinkamas finansavimas planuojamam kultūros paveldo objektų aktualizavimui);</p> <p>Manome, kad valstybės ir savivaldybių įstaigų verslumo stoka nėra pakankamas argumentas, tam, kad skirti papildomus balus projektams, numatantiems investicijas į savivaldybių ir/ar valstybės kultūros paveldo objektų aktualizavimą.</p> <p>Manome, kad pagal kriterijų Nr. 3 prioritetas turi būti skiriamas už privačių investicijų dalį projekte, nepriklausomai nuo to į kokį objektą investuojama ir vadintis taip: 3. Privačių investicijų pritraukimas į kultūros paveldo objektą.</p> <p>Jei Kultūros ministerija nėra linkusi keisti atrankos kriterijų, tokiu atveju manome, kad Kriterijaus Nr. 3 didžiausias galimas balas gali būti 5, t. y. jo dydis neturi būti reikšmingai iškreipiantis Projektų vertinimą, bet skatinantis viešo ir privataus sektorių partnerystę.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Pažymime, kad kriterijus Nr. 3 yra nustatytas ne dėl valstybės ir savivaldybių įstaigų verslumo stokos, o kaip priemonė, skatinanti į valstybės ir savivaldybių nuosavybėje esančių kultūros paveldo objektų pritaikymą pritraukti kuo daugiau privačių investicijų. Dėl kitų šioje dalyje pateiktų pastabų žr. Kultūros ministerijos atsakymą į VšĮ „Consensus Europae“ 2016-10-13 rašto Nr. 10-13-1 1 punktą).</p>